

PAVOUK

Toto místo je nazýváno „O ROZÁRKE“

Zákaz vstupu na síť

Pavouci (Araneae) jsou členovci s osmi nohama a chelicerami (klepítky), do kterých ústí vývod jedových žláz. Jsou největším řádem pavoukovců s vysokou druhovou rozmanitostí. Pavouci se vyskytují na každém kontinentu kromě Antarktidy a téměř v každém prostředí kromě vzduchu a moře. K prosinci 2012 bylo zaznamenáno 43 678 druhů a 109 čeledí pavouků nicméně ve vědecké komunitě panují nejasnosti v tom, jak tyto čeledi klasifikovat, což dokazuje počet více než 20 různých klasifikací, které byly navrženy od roku 1900.

Anatomicky se pavouci od ostatních členovců liší tím, že většinou mají tělo rozděleno na dvě tagmata (funkční celky), hlavohrud a zadeček, která jsou spojena malou válcovitou stopkou (pedicelem). Na rozdíl od hmyzu nemají tykadla. Až na nejprimitivnější skupinu, sklípkonose (*Mesothelae*), mají pavouci ze všech členovců nejvíce centralizovanou nervovou soustavu, protože všechny jejich gangliony (nervové uzliny) se nacházejí v jednom místě v hlavohrudí. Na rozdíl od většiny členovců nemají ve svých končetinách téměř žádné extenzory (natahovače) a namísto toho je natahují hydraulickým tlakem. Na konci zadečku mají končetiny, které se vyvinuly ve snovací bradavky produkující pavučinová vlákna až z šesti druhů snovacích žláz, jež se nacházejí v zadečku. Pavučiny se mohou lišit velikostí, tvarem a množstvím použitého lepkavého vlákna. Zdá se, že kruhové pavučiny jsou jedny ze starších druhů pavučin. Pavouci vytvářející pavučinové vaky jsou rozšířenější a rozmanitější než křížákovití (kteří vytvářejí právě kruhové pavučiny). Pavoukům podobní pavoukovci s orgány produkujícími pavučinová vlákna se objevili v devonu někdy před 386 miliony lety, ale těmto živočichům chyběly snovací bradavky. První pavouci byli nalezeni v horninách z karbonu, přičemž pocházejí z období před 318 až 299 miliony lety a jsou velmi podobní nejprimitivnějšímu žijícímu podřádu,

Správné řešení: A

Orientační body a délka zvířecí stezky: 1,9 km

Zámeček

O Rozárke

Na Příčné

Dolečky

Stanoviště 5

Stanoviště 6

V Žedovni

O Hájenke

Na Baloně

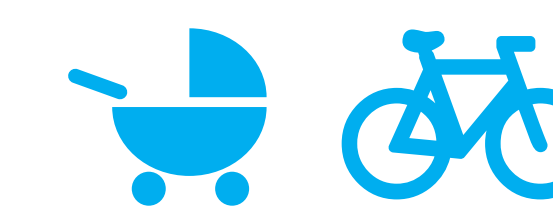
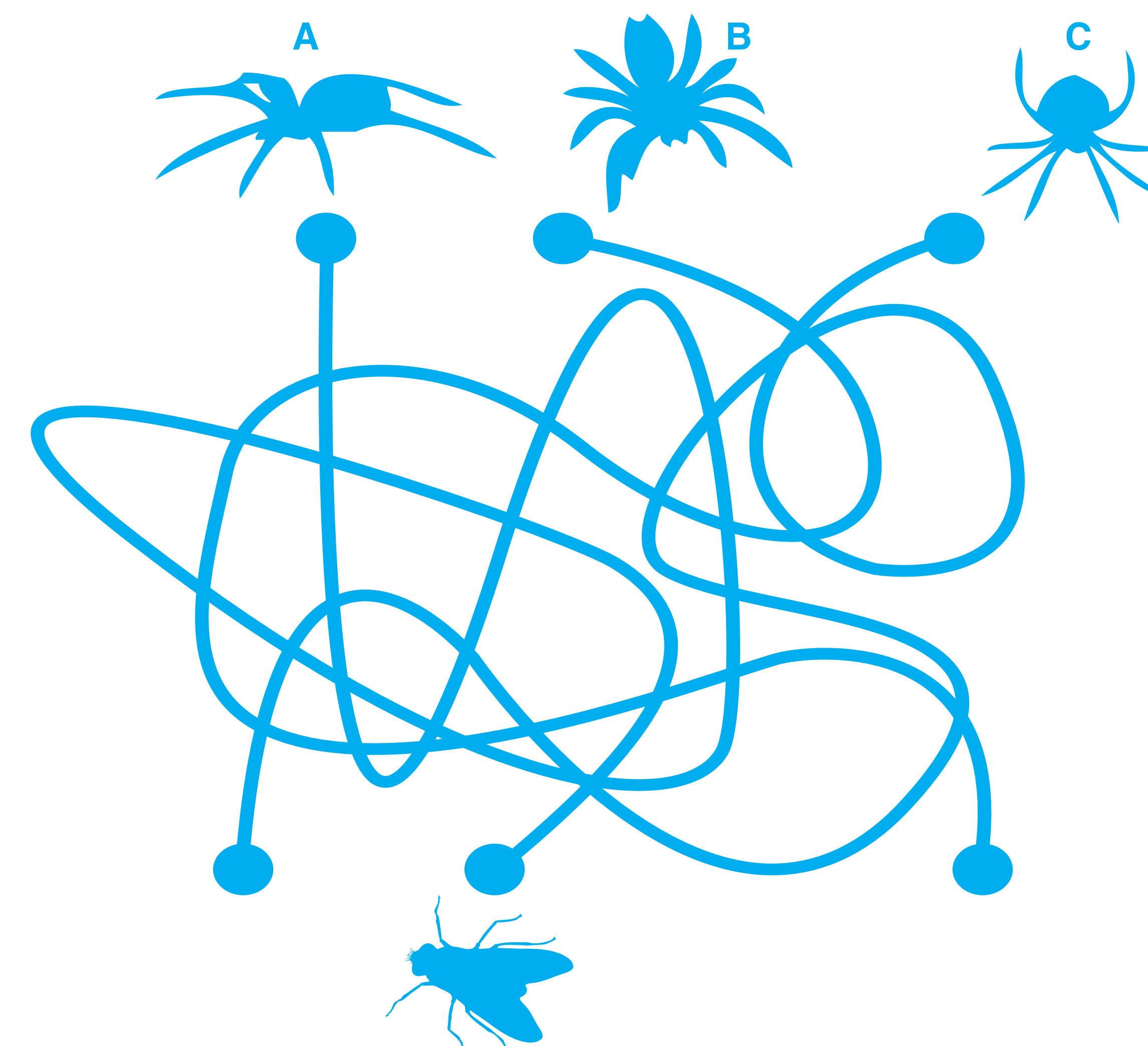
sklípkonošům. Nejvýznamnější skupiny moderních pavouků, sklípkaní (*Mygalomorphae*) a dvouplicní (*Araneomorphae*), se objevily v triasu před 200 miliony lety.

V roce 2008 byl popsán býložravý druh *Bagheera kiplingi*, ale všechny ostatní druhy jsou predátoři. Živí se převážně hmyzem a ostatními pavouky, i když několik velkých druhů loví i ptáky a ještěrky. K lovení kořisti pavouci využívají různé strategie: chytají ji do lepkavých pavučin; vrhají na ni lepkavá vlákna; napodobují ji, aby je neodhalila; nebo ji uženou. Většina z nich kořist odhaluje pomocí vibrací, ale aktivní lovci mají dobrý zrak. Lovci z rodu skákavka (*Portia*) vykazují znaky inteligentního chování při výběru taktiky lovu a ve schopnosti vytvářet nové. Střeva pavouků jsou příliš úzká na to, aby mohla přijímat pevnou potravu, a proto ji rozmělnují trávicími enzymy a drtí ji makadly (pedipalpy), protože nemají pravé čelisti. Samečci na sebe upozorňují různými namlouvacími rituály, aby je samičky nesežraly. Samečci většiny druhů přežívají několik páření a umírají z jiných příčin, než že by je sežrala samice. Samičky z pavučinových vláken vytvářejí kokony na vajíčka, z nichž každý může obsahovat až stovky vajíček. Samičky mnoha druhů se starají o svá mláďata, například tak, že je nosí s sebou či se s nimi dělí o potravu. Malá část druhů je sociální a vytváří společné pavučiny, které mohou sloužit několika málo až 50 000 jedinců. Sociální chování sahá od opatrné tolerance až ke společnému lovení a sdílení potravy. Ačkoliv se většina pavouků dožívá maximálně dvou let, sklípkaní se v zajetí mohou dožít až 25 let.

I když jed některých druhů je pro člověka nebezpečný, vědci zkoumají potenciální využití pavučinového jedu v lékařství a v zemědělství (neznečišťující prostředí jako pesticidy). Pavučinové vlákno představuje lepší kombinaci lehkosti, síly a pružnosti než umělé materiály, a věd-

ci zkoušeli vložit geny produkující tato vlákna do DNA různých savců a rostlin, aby zjistili, zda tyto organismy mohou vlákna vytvářet. Kvůli svému rozmanitému chování se pavouci stali v umění a mytologii symbolem trpělivosti, krutosti a kreativity.

Který pavouk se dostane k mouše?

Pokračujte na
STANOVIŠTĚ 3 - 650 m